Leichte Sprache – 'limba uşoară'

CASIA ZAHARIA[1]

Some say that German is a difficult language. This is the reason why for foreigners – and not only for them – there are texts written in the *leichte Sprache* ['easy language'], for example rental agreements, political programs and even Biblical texts.

The idea of such a language has been promoted since 1974 by the American organization "People First", and in Germany it appeared after the year 2000 in Kassel, thanks to the organization "Netzwerk Leichte Sprache".

Leichte Sprache is a linguistic concept used in the German-speaking area to describe the written art of phrasing that aims to an easier understanding of the language. There are some rules, from orthography to grammar, rules that target a simplification process in order to facilitate text understanding for speakers that, due to various reasons, are not particularly versed in German. It's a special kind of linguistics that is still developing and refining.

Key-words: *easy language*, *terms/phrase*, *norms*

Se spune că limba germană este o limbă dificilă. De aceea, pentru străini (şi nu numai) există texte în „leichte Sprache", de exemplu contracte de închiriere, programe politice sau chiar texte biblice. Ideea unei astfel de limbi a fost pomovată încă în 1974 de către organizaţia americană People First, iar în Germania a apărut după anul 2000 în Kassel, prin organizaţia „Netzwerk Leichte Sprache".

„Leichte Sprache" (termen pe care îl vom păstra în varianta germană pe parcursul întregului articol) este un concept

[1] Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, România.

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)

lingvistic în spaţiul de limbă germană, care face referire la modul de exprimare în scris şi care are ca scop o înţelegere mai uşoară a limbii. Există o serie de reguli, de la ortografie până la gramatică, reguli ce îşi propun să uşureze înţelegerea textelor pentru vorbitorii care, din diferite motive, nu stăpânesc prea bine limba germană. Este o lume lingvistică aparte, în curs de dezvoltare şi rafinare.

În viaţa unui copil limba este prima şi cea mai importantă realizare, iar gândirea nu se află pe aceeaşi poziţie cu vorbirea. În limbă/ vorbire omul descoperă libertatea şi devine creator. Aceasta, vorbirea, este şi cel mai important criteriu de evaluare a dezvoltării copilului. Natura a vrut ca părinţii şi copii să fie pregătiţi în mod instinctiv pentru învăţarea limbii materne. De aceea, noi toţi am învăţat să vorbim fără ca părinţii noştri să urmeze vreun curs sau să citească tratate de predare a limbii materne. Dacă am compara copilul mic cu elevul care învaţă mai târziu limbi străine, am observa că celui din urmă îi lipseşte curajul de a vorbi folosind structuri provizorii. El va lăsa în seama profesorului structurarea materiei (care urmează îndeobşte firul unui manual) şi rezolvarea tuturor problemelor cu care se confruntă în procesul de învăţare a limbii străine. Complicatele reguli de gramatică vor fi introduse cât mai târziu, la fel ca toate cuvintele mai greu de pronunţat. Acelaşi lucru îl face şi un copil mic în mod instinctiv (unele litere sunt înlocuite cu altele, propoziţiile nu respectă reguli gramaticale), filtrând şi lăsând să treacă doar structuri simple. Acestea, odată fixate, urmează acumularea altor informaţii, mai complexe, mai elaborate. Spre deosebire de computer, copilul este capabil să corecteze erorile pas cu pas, una după alta. Copii ne arată aceste lucruri jucându-se deseori cu limbajul acumulat. Să fim, însă, mereu atenţi şi la greşelile pe care le fac copii, deoarece acestea sunt greşeli care marchează pauze de acumulare şi de învăţare. Limbajul structurat gramatical deschide porţi nebănuite către libertate – sistemul gramatical asigură scheletul întregului mecanism.

În ceea ce priveşte „leichte Sprache", nu este vorba de un limbaj propriu-zis, cu un sistem gramatical care trebuie învăţat, ci de un anumit mod de a folosi limba maternă. „Leichte

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)

Sprache" este, de fapt, un concept prin care anumite situaţii sunt transpuse în texte întocmite special pentru a putea fi înţelese de anumite grupuri ţintă. Un criteriu uzual în predarea limbii străine este, cu siguranţă, cel al nivelul de competenţă lingvistică A1, A2, B1 (conform Cadrului european comun de referinţă pentru limbi din anul 2002).

Pentru limbajul de tip „leichte Sprache" există o serie de norme care trebuie respectate pentru a crea texte de acest gen. O asemenea limbă poate fi înţeleasă şi ca o formă de limbaj pe înţelesul copiilor şi chiar ca o formă de limbaj primitiv. Se ajunge în această extremă şi din cauza faptului că încă nu există la îndemâna oricui nişte reguli stricte după care să se alcătuiască texte în „leichte Sprache".

În spaţiul de limbă germană se manifestă între timp încă un fenomen, destul de asemănător, dar nu identic: „einfache Sprache" (o 'limbă simplificată'). Aceasta nu este supusă unor norme şi reguli stricte. G. Kellermann este de părere că diferenţa dintre cele două concepte trebuie căutată, de fapt, în grupul ţintă (Kellermann 2014: 7). Cei vizaţi de conceptul «leichte Sprache» sunt oameni cu probleme de învăţare, pe când cei vizaţi de «einfache Sprache» sunt persoane cu accidente cerebrale, oameni în vârstă, cei care nu stăpânesc ortografia, chiar şi unii străini cu cunoştinţe modeste de limbă.

Aceste două concepte («leichte Sprache», «einfache Sprache») tind să acopere limbajul curent şi anumite teme de specialitate.

Un al treilea fenomen al limbajului uşor de înţeles este aşa-zisa „bürgernahe (Rechts- und Verwaltungs-) Sprache" (Eichhoff-Cyrus/ Antos 2008), care s-a dezvoltat în Germania în special în domeniul limbajului juridic şi administrativ. Acest „limbaj pe înţelesul cetăţeanului" face legătura dintre limbajul specialiştilor şi limba omului de rând, pornind de la complexitatea vocabularului, sintaxei, formării cuvintelor, structurii textului, până la aranjarea şi prezentarea în pagină.

Toate aceste fenomene urmăresc să intermedieze publicului larg diferite texte. Ele dispun de o normă codificată, de exemplu (conform statutului societăţii „Netzwek Leichte Sprache" din 2013) „omul se află în prim plan". Avem de a face cu două

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)

situaţii: este vorba de traducerea textelor existente în noua variantă, dar şi crearea din start, atunci când sunt texte noi, şi a variantei în „limbajul uşor”.

Limbajul standard este cel omogen, „mai bun”, „superior”, delimitându-se astfel de cel inferior, „deficitar”. Am putea spune că „leichte Sprache” ar putea fi o variantă funcţională a germanei: îndeplineşte necesitatea de a se adresa unui anumit grup; dar nu este funcţională la nivel comunicativ, aşa cum sunt limbajele de specialitate (‘Fachsprachen’). În schimb, texte scrise în „leichte Sprache” sunt deja folosite la predarea limbii germane ca limbă străină, de exemplu în instrucţiuni ale unor aparate sau în prospectele medicamentelor. Prin reformulare se modifică, însă, deseori şi conţinutul exprimat. Întrebarea este cât de mult se intervine şi în ce mod. De cele mai multe ori textele reformulate conţin mai puţine informaţii decât versiunile originale. Prezentarea nu este la fel de detaliată, nu conţine mereu aceleaşi informaţii ştiinţifice din cauza explicării termenilor mai dificili. Se întâmplă uneori ca textul să piardă din intenţia autorului din cauza intervenţiilor multiple.

Cei interesaţi de conceperea de texte în „leichte Sprache” sunt îndemnaţi să urmeze sfaturile ghidului editat de ministerul german (BMAS 2014). Vom exemplifica prin punerea faţă în faţă a unei variante standard cu una în „leichte Sprache”:

– se vor folosi cuvinte simple, cotidiene, uşor de înţeles chiar şi de un începător:

dificil	uşor
a aproba	*a da voie*
transport public local	*autobuz şi tramvai*

– se va renunţa la termeni de specialitate sau la împrumuturi pentru că aceştia presupun de cele mai multe ori un grad mai avansat de cunoaştere a limbii străine:

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)

dificil	uşor
workshop	*atelier / grup de lucru*
meeting	*şedinţă*

– pentru unul şi acelaşi concept (obiect) se va folosi mereu acelaşi termen: dacă este vorba, de exemplu, despre un *medicament*, se va folosi mereu *tabletă* şi nu se va alterna (eventual din motive stilistice!) cu *pastilă*;
– se poate renunţa, parţial, la prescurtări pentru că expresiile in extenso sunt mai inteligibile: ca. = circa, ş.a.m.d. = şi aşa mai departe. Aici există şi unele excepţii, precum WC, IQ;
– se recomandă evitarea condiţionalului (care în limba româna pune şi unele probleme de ortografie!):

dificil	uşor
Mâine s-ar putea să plouă	*Mâine este posibil să plouă*

– fără a fi un tabu, este, totuşi, bine să se evite expresiile şi proverbele, ele putând fi înţelese greşit şi duce la confuzii: *cine se scoală de dimineaţă departe ajunge*; *mână-lungă*; *cap-pătrat* etc.;
– cifrele se vor scrie astfel încât să fie pe înţelesul tuturor: IX = 9, MMXVI = 2016; numerele de telefon se vor grupa: 0744 33 22 11;
– în general, se vor evita procentaje şi cifre prea mari: „Au fost 13.956 de oameni" → „Au fost *mulţi* oameni"; „10% au cântat" → „*Câţiva*/*o parte* au cântat"; dacă textul impune mai multă exactitate, se poate formula astfel: „Au fost aproximativ 14 mii de oameni".
– propoziţiile vor fi scurte, conţinând doar o singură afirmaţie, frazele trebuind să fie despărţite în mai multe propoziţii: „Dacă îmi spuneţi ce doriţi, eu aş putea să vă ajut!" → „Pot să vă ajut? Spuneţi ce doriţi!";
– textele „leichte Sprache" se scriu cu un font clar, astfel încât se

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)

vor evita *Times New Roman*, *Courier New* sau *Freestyle Script* şi vor fi folosite *Arial*, *Lucinda Sans Unicode* sau *Verdana*. Un text nu va avea decât un singur font;

– fiecare propoziţie se scrie pe alt rând: „ Meciul începe la ora 7 şi se termina la ora 9. Sala se deschide la ora 5”
„Sala se deschide la ora 5”
„Meciul începe la ora 7”
„Meciul se termină la ora 9”;
– distanţa recomandabilă între rânduri este de 1,5 pct., textul devenind astfel aerisit şi uşor de parcurs;
– nu se împarte în silabe la sfârşit de rând pentru a evita diferitele probleme ortografice;
– se evită începerea unei propoziţii în josul paginii şi terminarea ei pe pagina următoare;
– se utilizează la fiecare idee nouă paragrafe care să aibă fiecare un titlu;
– se folosesc imagini pentru a explica mai uşor un text, o situaţie.

În încheiere vom remarca faptul că „leichte Sprache” nu a rămas la nivel de discuţie filologică şi de metodă de predare a unuei limbi străine, ci ea s-a concretizat în site-uri oficiale, mergând până foarte sus, la nivel de Guvern RFG (*Der Deutsche Bundestag*) sau la nivelul oraşelor mari (de ex. www.stadt-koeln.de).

Şi, ca o încununare a eforturilor de comunicare globală şi pe calea „leichte Sprache”, există deja şi un dicţionar on-line, la adresa: http://hurraki.de/wiki/Hauptseite.

Bibliografie selectivă

BMAS: Bundesministerium für Arbeit und Soziales (Hrsg.), *Leichte Sprache*. *Ein Ratgeber*, Berlin, 2014.

DUDEN: K.M. Eichhoff-Cyrus, G. Antos, *Verständlichkeit als Bürgerrecht?: Die Rechts- und Verwaltungssprache in der öffentlichen Diskussion*, Band 9, Mannheim/ Leipzig/ Wien/ Zürich, Dudeverlag, 2008.

IE: Inclusion Europe (Hrsg.), *Informationen für alle. Europäische*

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)

Regeln, wie man Informationen leicht lesbar und leicht verständlich macht, Brüssel, Inclusion Europe, 2009.
KELLERMANN G., *Leichte und einfache Sprache – Versuche einer Definition*, în „Aus Politik und Zeitgeschichte", 64 (9–11), p. 7–10, 2014.
MZ: Mensch Zuerst – Netzwerk People First Deutschland e. V. (Hrsg.), *Das neue Wörterbuch für leichte Sprache*, 1. Auflage, Kassel, 2008.
http://hurraki.de/wiki/Hauptseite
https://www.languagetool.org/de/leichte-sprache/
https://www.uni-hildesheim.de/fb3/institute/institut-fuer-uebersetzungswiss-fachkommunikation/forschung/forschungsprojekte/leichtesprache/forschung/
http://www.leichtesprache.org/
http://www.leichtesprache.org/images/Regeln_Leichte_Sprache.pdf
http://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/PDF-Publikationen/a752-ratgeber-leichte-sprache.pdf?__blob=publicationFile
http://www.people1.de/

BDD-V4944 © 2016 Aracne editrice
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:59:34 UTC)